

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Reumaliitto kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä pyynnöstä lausua valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta.

Saavutettava ja tasa-arvoinen liikennejärjestelmä edistää eri käyttäjäryhmien terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä. Liikennejärjestelyjen tulee olla sellaisia, että ne huomioivat erityisesti sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien ja toimintarajoitteisten henkilöiden osallistumisen ja palveluiden saavutettavuuden.

Reumaliitosta ulko- ja luontoliikuntamahdollisuuksien saavutettavuuteen tulee kiinnittää huomiota. Liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnittelutyössä tulee kuulla toimintarajoitteisia henkilöitä. Liikennejärjestelmän ja kohteen väliin ei saa jäädä esteellistä aluetta, joka estää toimintarajoitteisen henkilön siirtymisen alueelle. Näin voi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa liikenneyhteydet päättyvät liian kauaksi kohteesta. Toimintarajoitteisen henkilön näkökulmasta lyhytkin matka voi olla este. On huomioitava, että suomalaisista noin miljoona henkilöä kuuluu soveltavan liikunnan piiriin.

Reumaliitto huomauttaa, ettei aluehallinnolliset rajat saa olla este ihmisten liikkumiselle. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tulee huomioida mahdolliset hallinnolliset esteet kunta ja hyvinvointialueiden rajoissa, esimerkiksi liikuntaesteisten kuljetusten osalta. Hyvinvointialueiden ja kuntien välistä yhteistyötä tarvitaan muun muassa harrastusten ja liikkumisen mahdollistamisessa.

Liikkumattomuus on yhteiskunnassamme enenevässä määrin haaste, johon voidaan vaikuttaa poikkihallinnollisin keinoin. Hallitusohjelman mukaan hallitus aikoo laatia kaikki hallinnonalat

kattavan kansallisen liikunnallisen elämäntavan ja toimintakykyohjelman, jota kannattaakin hyödyntää liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisessa. Liikkumattomuus on myös kansantaloudellinen ongelma. Yhteiskunnalle kertyy säästöjä sekä yksilön toimintakyvyn säilymisen että sairauspoissaolojen ehkäisemisen näkökulmasta.

Saavutettavat ja esteettömät kevyenliikenteen väylät mahdollistavat omaehtoisen liikkumisen muodostaen perustan omasta terveydestä, hyvinvoinnista ja toimintakyvystä huolehtimisen liikkeen keinoin. Kevyenliikenteen väylät tuleekin rakentaa niin, että ne tukevat omaehtoista liikkumista eri ikäryhmissä huomioiden myös erityisryhmät. Myös laajat kävely- ja pyörätieverkostot edistävät liikkumista ja tätä kautta yksilön terveyttä ja hyvinvointia. Kävely- ja pyöräverkostojen saavutettavuus toimintarajoitteisille henkilöille voidaan huomioida suunnittelemalla reiteille esim. riittävästi levähdyspaikkoja. Kuntien ja hyvinvointialueiden liikuntaneuvonta kannattaa ottaa osaksi kehittämistyön jalkauttamisvaihetta, jotta kehitetyt liikenneverkot tavoittavat suomalaisen väestön mahdollisimman kattavasti.

Reumaliitto näkee, että elinolosuhteiden ja ympäristön tulee kannustaa ihmisiä ulkoilemaan ja liikkumaan. Liikennejärjestelyt taajamissa ja haja-asutusalueilla eivät saa olla sellaisia, että ne koituvat esteellisiksi. Teiden kunnossapitoon ja kevyenliikenteen väylien valaistukseen tulee kiinnittää huomiota erityisesti taajama ja haja-asutusalueilla. Talvikunnossapito tulee toteuttaa niin, että aurauksesta johtuvat lumivallit eivät estä liikuntarajoitteisten tai muidenkaan henkilöiden kulkua väylillä eivätkä hiekoittamatta jääneet tieosuudet lisää kenenkään kaatumisriskiä. Suomen talvikausi on pitkä ja osaltaan kansalaisten liikkumista rajoittava tekijä. Esteettömät liikuntamahdollisuudet palvelevat kaikkia.

Kun panostetaan liikennejärjestelyihin ja liikkumisen houkuttelevuuteen kaikissa, mutta etenkin nuoremmissa ikäpolvissa, ehkäistään pitkäjänteisesti tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvia ongelmia ja työkyvyttömyyttä. Vaikka liikunta ei kaikkien sairauksien puhkeamista estäkään, se vähentää haittoja silloinkin, kun ihminen sairastuu.

Kansanterveys ja liikuntajärjestönä nostamme esille, että vapaaehtois- ja talkootyö on matalan kynnyksen liikunnan harrastamisen kivijalka ja tämä toiminta luo monissa kunnissa myös puitteet onnistuneille liikuntakokemuksille, myös niille, joiden liikkumisessa on sairauden tuomia haasteita. Onkin hienoa, että liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa halutaan kuulla näitä järjestöjä.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

-

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

-

Mattila Maria
Suomen Reumaliitto ry